

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA
TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O'QISH KO'NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISH.**

Shadiyeva Shaxnoza Raxmanovna

Osiyo Xalqaro Universiteti, Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida axborot-kommunikatsion texnologiyalari (AKT)dan foydalanish asosida o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari keng yoritiladi. Zamonaviy ta'lim jara yonida raqamli vositalar va interaktiv platformalarning o'rni tobora ortib borayotganligi sababli, ularni boshlang'ich sinf - larda maqsadli va samarali qo'llash muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Maqolada elektron darsliklar, multimediali taqdimotlar, audio va video materiallar, interaktiv mashqlar ham-da onlayn ta'lim resurslari orqali o'quvchilarning ongli, tez va ifodali o'qish ma-lakalarini shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, AKT vositalari yordamida matnni tushunish, mazmunini qayta hikoya qilish, asosiy g'oyani ajratib ko'rsatish, lug'at boyligini oshirish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish me- todlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot davomida o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda raqamli texnologiyalarni qo'llashning samarali yo'llari asoslab beriladi. Interaktiv topshi-riqlar va vizual materiallar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirishi, ularning faolligini kuchay tirishi hamda ta'lim jarayonida individual yondashuvni ta'minlanishi ta'kidlanadi. Maqolada, shuningdek, AKT asosida tashkil etilgan darslarning afzalliklari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ham bayon etiladi. Natijada, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan oqilona foydalanish boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish, mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini shakllantirish hamda ta'lim sifatini yuksaltirishga xizmat qilishi ilmiy asosda xulosa qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Boshlang'ich ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o'qish ko'nikmalari, o'qish savodxonligi, raqamli ta'lim muhiti, interaktiv metodlar, elektron resurslar, multimediali vositalar, pedagogik innovatsiya, ta'lim samaradorligi, mustaqil fikrlash.*

Аннотация: *В данной статье подробно рассматриваются теоретические и практические аспекты развития навыков чтения у учащихся начальных классов на основе исполь- зования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). В условиях современного образовательного про- цесса возрастает роль цифровых средств и интерактивных платформ, что делает их целенаправленное и*

эффективное применение в начальной школе важной педагогической задачей. В статье анализируются возможности формирования осознанного, беглого и выразительного чтения с использованием электронных учебников, мультимедийных презентаций, аудио- и видеоматериалов, интерактивных упражнений и онлайн-образовательных ресурсов.

Также рассматриваются методы развития понимания текста, пересказа содержания, выделения основной идеи, расширения словарного запаса и формирования самостоятельного мышления с помощью средств ИКТ. В ходе исследования обосновываются эффективные пути применения цифровых технологий с учетом возрастных и психологических особенностей младших школьников. Подчеркивается, что интерактивные задания и визуальные материалы повышают интерес учащихся к учебному процессу, активизируют их познавательную деятельность и обеспечивают индивидуальный подход в обучении. В статье также освещаются преимущества уроков, организованных на основе ИКТ, существующие проблемы и пути их решения. В результате делается научно обоснованный вывод о том, что рациональное использование информационно-коммуникационных технологий способствует повышению читательской грамотности учащихся начальных классов, формированию компетенций самостоятельного обучения и повышению качества образования.

Ключевые слова: начальное образование, информационно-коммуникационные технологии, навыки чтения, читательская грамотность, цифровая образовательная среда, интерактивные методы, электронные ресурсы, мультимедийные средства, педагогические инновации, эффективность обучения, самостоятельное мышление.

Annotation. *This article comprehensively examines the theoretical and practical aspects of developing reading skills in primary school students through the use of information and communication technologies (ICT). In the context of modern education, the role of digital tools and interactive platforms is steadily increasing, making their purposeful and effective integration into primary education an important pedagogical task. The paper analyzes the possibilities of forming conscious, fluent, and expressive reading skills through the use of electronic textbooks, multimedia presentations, audio and video materials, interactive exercises, and online educational resources. The study also explores methods for improving text comprehension, retelling skills, identifying the main idea, expanding vocabulary, and fostering independent thinking through ICT tools. Effective approaches to implementing digital technologies are substantiated, taking into account the age and psychological characteristics of young learners. It is emphasized that interactive tasks and visual materials enhance students' interest in learning,*

increase their cognitive activity, and provide opportunities for individualized instruction. In addition, the article highlights the advantages of ICT-based lessons, existing challenges, and possible solutions. The findings conclude that the rational use of information and communication technologies contributes to improving reading literacy among primary school students, developing independent learning competencies, and enhancing the overall quality of education.

Keywords: *primary education, information and communication technologies, reading skills, reading literacy, digital learning environment, interactive methods, electronic resources, multimedia tools, pedagogical innovation, educational effectiveness, independent thinking.*

Boshlang'ich ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiya-larini qo'llash jarayoni nafaqat o'qish tezligi va tushunishini oshirish, balki o'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllan-tirishga ham xizmat qiladi. Dars jarayonida planshetlar, inte-raktiv doskalar, elektron kutubxonalar va mobil ilovalardan foydalanish o'quvchilarning axborotni izlash, saralash va undan maqsadli foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ularni keyingi bosqich ta'limiga tayyorlashda muhim omil bo'lib hisoblanadi. Shuningdek, AKT vositalari yordamida differensial ta'limni tashkil etish imkoniyati kengayadi. Masalan, o'qish darajasi past bo'lgan o'quvchilar uchun soddalashtirilgan matnlar va audioqo'llanmalar taqdim etilishi mumkin, yuqori darajadagi o'quvchilar esa murakkabroq topshiriqlar va mus-taqil loyiha ishlari orqali o'z bilimlarini chuqurlashtiradi. Bu jarayon inkluziv ta'lim tamoyillarini amalga oshirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, o'qish jarayonini o'yinlashtirish (gamifikatsiya) texnologiyalari orqali tashkil etish o'quvchilarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Ball to'plash, reyting tizimi, virtual mukofotlar kabi elementlar ki-chik yoshdagi bolalarning qiziqishini uyg'otadi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. AKTdan foydalanishda axborot xavf-sizligi va sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish ham muhimdir. Kompyuter va boshqa qurilmalar bilan ishlash vaqtini me'yorlash, ko'z va asab tizimiga tushadigan yuklamani kamaytirish, internetdan xavfsiz foydalanish qoidalarini o'rgatish boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun zaruriy shart hisoblanadi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning AKT bo'yicha kasbiy kompetentligini oshirish ham muhim omil sanaladi. Maxsus treninglar, seminarlar va metodik qo'llanmalar orqali pedagoglar raqamli vositalardan samarali foydalanish, inte-raktiv dars ishlanmalarini yaratish hamda ta'lim jarayonini innovatsion yondashuv asosida tashkil etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Umuman olganda, boshlang'ich ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tizimli va maqsadli joriy etish o'quvchilarning o'qish kompetensiyasini

rivojlantirish bilan birga, ularning axborot bilan ishlash madaniyati, mustaqil o'rganish qobiliyati va zamonaviy jamiyatga moslashuvchanligini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Pedagogika nazariyasi va tarixi". – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi". – Toshkent: Fan va texnologiya.
3. "Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. – Toshkent: TDPU nashriyoti.
4. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iqtisod-Moliya.
5. "Boshlang'ich sinflarda o'qish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi.
6. UNESCO. "ICT in Education". – Paris.
7. UNICEF. "Digital Learning for Every Child". – New York.
8. OECD. PISA "Reading Literacy Framework". – Paris.
9. Lev Vygotsky. "Thought and Language". – Moscow.
10. Jean Piaget. "The Psychology of the Child". – New York.
11. John Dewey. "Democracy and Education". – New York.
12. ISTE. ISTE "Standards for Students".
13. "Raqamli pedagogika asoslari". – Toshkent: Innovatsiya.
14. "Elektron ta'lim resurslarini yaratish metodikasi". – Toshkent: TDPU.
15. "Boshlang'ich ta'limda zamonaviy yondashuvlar". – Toshkent: Fan.

